

το σημείο αναφοράς
για την εταιρική κοινωνική ευθύνη
και την πράσινη οικονομία

EUROCHARITY

CSR • Green Economy

«ΠΟΛΥΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ ΚΑΙ Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΣΤΙΣ ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ»

Σε συνεργασία με το Πολυτεχνείο
Κρήτης

Ελένη-Μαρία Παναγιωταρά

Περιεχόμενα

- Εισαγωγή
 - Ορισμός
 - Οφέλη
 - Διαστάσεις
 - Μέτρηση και αξιολόγηση της ΕΚΕ
 - Σχέση ΕΚΕ - ΕΧΑ
- Στόχος έρευνας
- Μεθοδολογία
 - Κριτήρια αξιολόγησης
 - Πολυκριτήρια μεθοδολογία
 - Ερευνητικές υποθέσεις
- Αποτελέσματα
- Συμπεράσματα και προτάσεις

Ορισμός

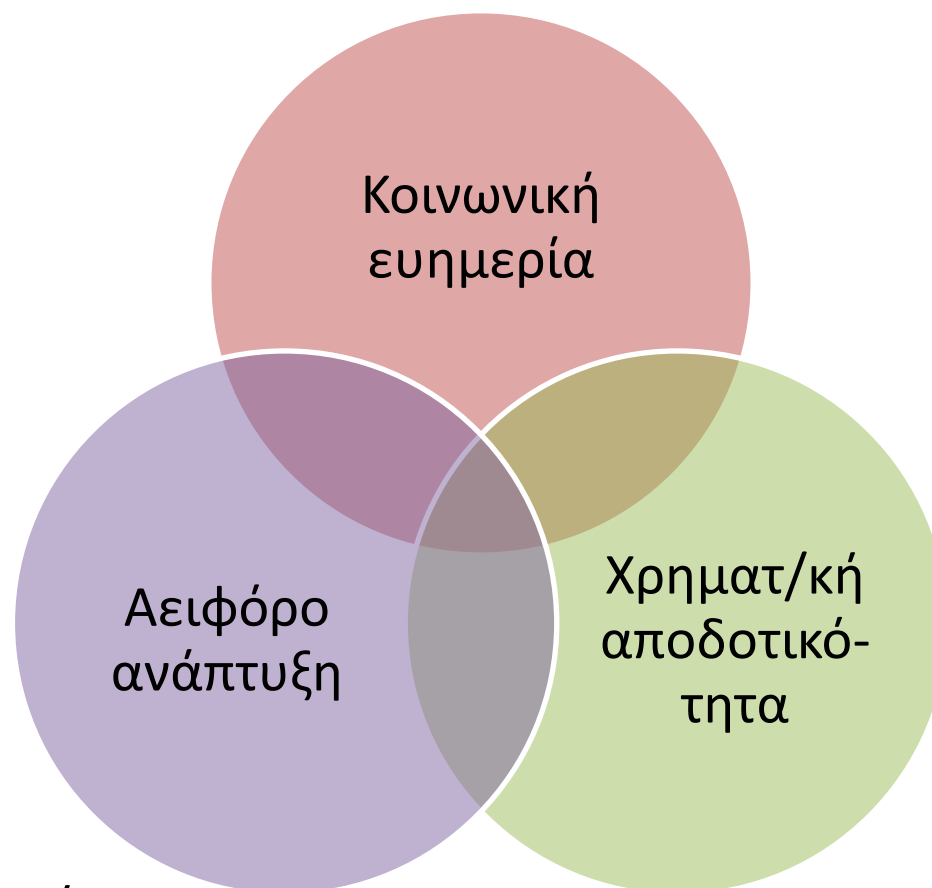
- Η εταιρική κοινωνική ευθύνη (ΕΚΕ) είναι η οικειοθελής δέσμευση μιας επιχείρησης να συμπεριλάβει στις εταιρικές της πρακτικές οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά κριτήρια και δράσεις που:
 - i. είναι πέρα από τις ελάχιστες νομικές της υποχρεώσεις
 - ii. σχετίζονται με όλους όσους επηρεάζονται από την επιχειρηματική της δραστηριότητα

Οφέλη

- Βελτίωση εταιρικής εικόνας και διαχείριση της φήμης
- Οικοδόμηση σχέσεων εμπιστοσύνης
- Προσέλκυση και διατήρηση ανθρώπινου δυναμικού
- Αύξηση των πωλήσεων
- Αύξηση της παραγωγικότητας και της ποιότητας
- Μείωση των λειτουργικών δαπανών
- Ελαχιστοποίηση του επιχειρηματικού κινδύνου
- Εξασφάλιση της «κοινωνικής» άδειας λειτουργίας
- Πρόσβαση σε κεφαλαιαγορές
- Δημιουργία αξίας για τους μετόχους
- Βελτίωση χρηματοοικονομικής επίδοσης και μακροπρόθεσμη κερδοφορία
- Απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος

Διαστάσεις

- Οικονομική
- Κοινωνική
- Περιβαλλοντική

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

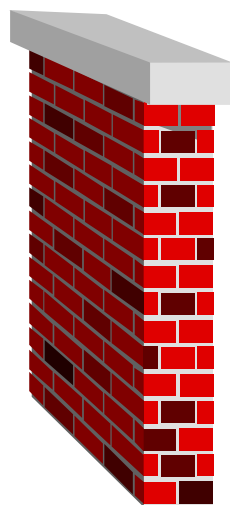
Μέτρηση

Ανάγκη ανάπτυξης
μεθόδων ελέγχου,
μέτρησης και
αξιολόγησης της ΕΚΕ

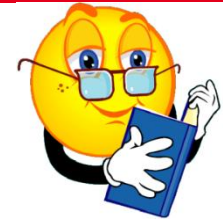
- **Δυσκολίες**

- Πολυδιάστατη δομή της ΕΚΕ (Τι βάρος θα αποδοθεί στην κάθε διάσταση;)
- Ποιοτική φύση δεδομένων
- Καταγραφή στοιχείων σε βάσεις δεδομένων

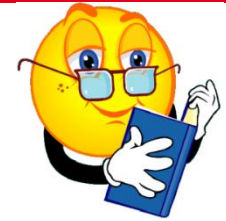
- **Ευκαιρίες**

- Προσδιορισμός δυνάμεων - αδυναμιών
- Βελτίωση στρατηγικών
- Διαφοροποίηση εταιρειών - Απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος

Μέθοδοι μέτρησης

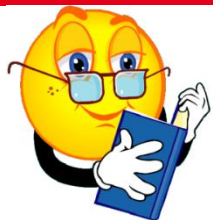
- Ανάλυση περιεχομένου εγγράφων (π.χ. ετήσιοι απολογισμοί ΕΚΕ)
- Ερευνητικά εργαλεία υποχρεωτικής επιλογής (π.χ. ερωτηματολόγια)
- Δείκτες και κλίμακες φήμης (π.χ. Fortune)
- Βάσεις δεδομένων (π.χ. Kinder, Lydenberg και Domini ή Canadian Social Investment Database)
- Μονοθεματικοί και πολυθεματικοί δείκτες (π.χ. δείκτης μόλυνσης περιβάλλοντος, δείκτης επίδοσης στα πρότυπα ΕΚΕ)

Κατασκευή σύνθετων δεικτών

Η σύνθεση των δεικτών επίδοσης ΕΚΕ (κριτήρια) για την αξιολόγηση της ΕΚΕ γίνεται με εφαρμογή:

- Στατιστικών μεθόδων (π.χ. παλινδρόμηση)
- Πολυκριτήριων μεθόδων
 - Ιεραρχική Ανάλυση Αποφάσεων (Ruf et al., 1998)
 - Μέθοδοι βελτιστοποίησης (Yehya & Dutta, 2008)
 - Μέθοδοι προσανατολισμένες στη μέτρηση της αποδοτικότητας (Bendheim et al., 1998; Belu & Manescu, 2009; Chen & Delmas, 2010)

Σχέση ΕΚΕ - ΕΧΑ

- Οι δαπάνες μιας επιχείρησης στα πλαίσια της ΕΚΕ γίνονται σε βάρος της χρηματοοικονομικής της αποδοτικότητας;

- Λαμβάνοντας υπόψη τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές της ευθύνες θα αυξήσει την μακροπρόθεσμη κερδοφορία της;

Στόχος

- Η μέτρηση των επιδόσεων στην ΕΚΕ των ελληνικών επιχειρήσεων
- Η αξιολόγησή τους με εφαρμογή μιας πολυκριτήριας μεθόδου
- Ο εντοπισμός των δυνατών και αδύναμων σημείων των επιχειρήσεων

Τι θα πρέπει να προσέξουν οι ελληνικές επιχειρήσεις ώστε να βελτιώσουν τις επιδόσεις τους στην ΕΚΕ;

Σε τι βαθμό τα διευθυντικά στελέχη των ελληνικών επιχειρήσεων διαχειρίζονται τα διάφορα θέματα της ΕΚΕ;

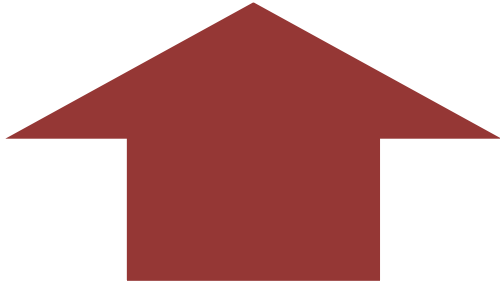
Στόχος

- Η διερεύνηση της σχέσης της ΕΚΕ με τη χρηματοοικονομική αποδοτικότητα των επιχειρήσεων

Η κοινωνικά υπεύθυνα συμπεριφορά των επιχειρήσεων βελτιώνει την οικονομική αποδοτικότητά τους

Οι επιχειρήσεις που έχουν υψηλή κερδοφορία επιλέγουν να διαχειριστούν την ΕΚΕ γιατί βρίσκονται σε πλεονεκτική θέση

Πληροφορίες

- Η έρευνα αφορά στο έτος 2008
- Το δείγμα ήταν 41 ελληνικές επιχειρήσεις που ανήκουν σε 17 διαφορετικούς κλάδους
- Τα δεδομένα ΕΚΕ παρέχονταν στους ετήσιους απολογισμούς ΕΚΕ για το 2008 και τα οικονομικά στοιχεία στους ισολογισμούς για την περίοδο 2006-2009

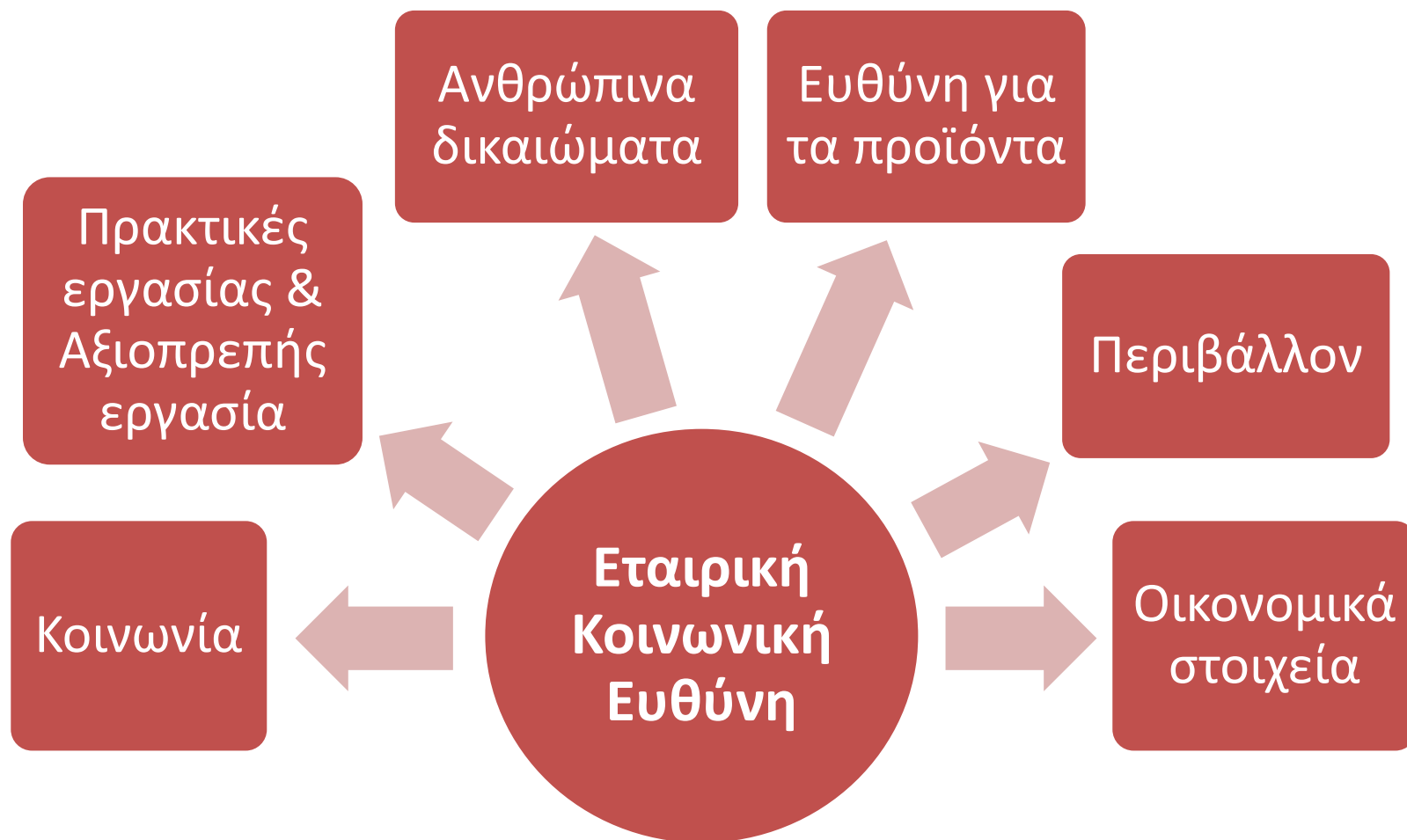
Μεθοδολογία

1. Οι επιχειρήσεις αξιολογήθηκαν ως προς την ΕΚΕ με βάση 57 δείκτες επίδοσης, οι οποίοι αποτελούν μέρος των δεικτών του προτύπου GRI
2. Κατατάχθηκαν σύμφωνα με τις επιδόσεις τους στην ΕΚΕ και στις επιμέρους διαστάσεις της μέσω μιας πολυκριτήριας μεθοδολογίας
3. Εκτιμήθηκε η χρηματοοικονομική τους αποδοτικότητα πριν και μετά το 2008 μέσω των δεικτών RoA, RoE και μεταβολής των πωλήσεων
4. Εξετάστηκε η αιτιότητα της σχέσης ΕΚΕ - ΕΧΑ

Πολυκριτήρια μεθοδολογία

- Στόχος: Κατάταξη των επιχειρήσεων σε φθίνουσα σειρά με βάση τις επιδόσεις τους στα κριτήρια αξιολόγησης
- Σύνθεση πολλαπλών κριτηρίων σε ένα απλό προσθετικό μοντέλο αξιολόγησης
- Χρήση τεχνικών προσομοίωσης για την πραγματοποίηση της αξιολόγησης υπό το πρίσμα διαφορετικών σεναρίων για τη σχετική σημαντικότητα των κριτηρίων αξιολόγησης
 - Δυνατότητα εξέτασης της ευαισθησίας και ευστάθειας των αποτελεσμάτων και πραγματοποίησης ανάλυσης σεναρίων

Εξέταση επίδοσης στις διαστάσεις ΕΚΕ

Δείκτες επίδοσης (π.χ. διάσταση της κοινωνίας)

SO1a Αριθμός κοινωνικών ενεργειών-δράσεων

SO1b Πεδίο εφαρμογής προγραμμάτων και πρακτικών

SO2 Επιχειρηματικές μονάδες που εξετάζονται για τους κινδύνους που σχετίζονται με τη διαφθορά

SO3 Εργαζόμενοι που εκπαιδεύονται στις πολιτικές και τις διαδικασίες που εφαρμόζει ο οργανισμός κατά της διαφθοράς

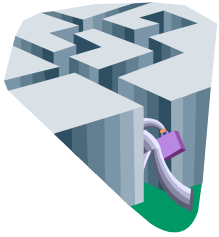
SO4 Ενέργειες που πραγματοποιούνται για την αντιμετώπιση περιστατικών διαφθοράς

SO6 Οικονομικές συνεισφορές και συνεισφορές σε είδος σε πολιτικά κόμματα, πολιτικούς και σχετικά ιδρύματα

SO7 Δικαστικές προσφυγές που αφορούν σε αντι-ανταγωνιστική συμπεριφορά, αποφυγή δημιουργίας τραστ και απαγόρευση μονοπωλιακών πρακτικών

Χρηματοοικονομικοί δείκτες

- Δείκτης απόδοσης ενεργητικού (RoA): εκτίμηση της λειτουργικής αποδοτικότητας
- Δείκτης απόδοσης ιδίων κεφαλαίων (RoE): εκτίμηση της αποδοτικότητας των μετόχων
- Δείκτης μεταβολής των πωλήσεων: μετρά τη μεγέθυνση της επιχείρησης

Ερευνητικές υποθέσεις

H1

Η καλύτερη χρηματοοικονομική αποδοτικότητα συντελεί σε καλύτερη ΕΚΕ

H2

Η καλύτερη ΕΚΕ συντελεί σε καλύτερη χρηματοοικονομική αποδοτικότητα

H3

Δεν υπάρχει σχέση μεταξύ ΕΚΕ και χρηματοοικονομικής αποδοτικότητας

Αποτελέσματα

- Κατάταξη των πέντε καλύτερων επιχειρήσεων

ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ Επίδοσης στην ΕΚΕ	ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΣΤΙΣ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ					
		Κοινωνία	Πρακτικές εργασίας & αξιοπρεπής εργασία	Ανθρώπινα δικαιώματα	Ευθύνη για τα προϊόντα	Περιβάλλον	Οικονομικά στοιχεία
COCA-COLA	1	1	2	5	1	9	8
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	2	23	1	3	10	1	1
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	3	4	7	1	16	13	4
ΤΙΤΑΝ	4	5	16	14	2	5	3
ΕΛ. ΠΕ.	5	6	5	7	4	7	15

- Κατάταξη των πέντε χειρότερων επιχειρήσεων

ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ Επίδοσης στην ΕΚΕ	ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΣΤΙΣ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ					
		Κοινωνία	Πρακτικές εργασίας & αξιοπρεπής εργασία	Ανθρώπινα δικαιώματα	Ευθύνη για τα προϊόντα	Περιβάλλον	Οικονομικά στοιχεία
Κ.Ε.Δ.	37	26	29	18	27	34	16
ΕΛ. ΧΡΗΜ/ΡΙΑ	38	16	34	18	33	39	16
ΝΗΡΕΥΣ	39	24	35	18	25	41	16
ΑΚΤΩΡ	40	26	39	15	33	36	16
ΕΛΒΟ	41	28	33	18	33	32	16
ΘΕΣΕΙΣ	41	28	39	18	33	41	16

ΚΛΑΔΟΙ	ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	ΘΕΣΗ ΚΑΤΑΤΑΞΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ						
		Κοινωνία	Πρακτικές εργασίας	Ανθρώπ. δικαιώματα	Ευθύνη για τα προϊόντα	Περιβάλλον	Οικονομ. στοιχεία	Σύνολο ΕΚΕ
Τραπεζικός	ΠΕΙΡΑΙΩΣ	23	1	3	10	1	1	2
	ΕΜΠΟΡΙΚΗ	4	7	1	16	13	4	3
	ΕΘΝΙΚΗ	10	20	10	6	4	9	9
	ALPHA BANK	9	12	13	11	11	9	12
	EUROBANK	21	21	18	32	19	14	29
Τηλεπικοινωνίες	ΟΤΕ	12	3	7	8	14	12	7
	COSMOTE	11	11	1	13	3	14	8
	VODAFONE	7	17	17	9	20	5	14
	WIND	22	25	16	19	28	15	26
Βιομηχανίες	ΤΙΤΑΝ	5	16	14	2	5	3	4
	ΕΛ.ΠΕ.	6	5	7	4	7	15	5
	ΑΓΕΤ	3	14	4	12	21	15	6
	MOTOR OIL	18	8	7	5	12	10	10
	ITALCEMENTI	18	15	6	20	6	14	17
	ΔΕΗ	24	10	7	28	8	13	18
	ΔΕΣΦΑ	26	30	18	33	31	12	32
	ENDESA	24	27	18	30	29	16	34

Συσχέτιση ΕΚΕ – ΕΧΑ (1/3)

- Τραπεζικός κλάδος → Επιβεβαίωση Η2

ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΠΙΔΟΣΗ ΕΚΕ	Δείκτης RoE				Μεταβολή πωλήσεων		
		2006	2007	2008	2009	2006- 07	2007- 08	2008- 09
ΠΕΙΡΑΙΩΣ	2	24,8	16,9	5,2	6,2	56,8	39,1	-33,4
ΕΜΠΟΡΙΚΗ	3	-29,2	7,3	-196,4	-51,1	25,1	20,4	-34,5
ΕΘΝΙΚΗ	9	13,7	15,8	9,8	4,9	29,7	18,2	-9,6
ALPHA BANK	12	29,4	22,4	16,7	11,9	27,2	32,6	-18,9
EUROBANK	29	20,4	18,2	6,8	0	45,5	27,7	-71,5

Συσχέτιση ΕΚΕ – ΕΧΑ (2/3)

- Κλάδος τηλεπικοινωνιών → Επιβεβαίωση Η1

ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΠΙΔΟΣΗ ΕΚΕ	Δείκτης RoA				Δείκτης RoE				Μεταβολή πωλήσεων		
		2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009	2006- 07	2007- 08	2008- 09
ΟΤΕ	7	4,6	3,8	3,5	3,7	20,2	22,3	12,7	12,0	-1,2	-3,5	-6,8
COSMOTE	8	12,6	14,2	14,1	12,3	54,7	47,2	46,3	39,7	6,5	6,2	3,5
VODAFONE	14	22,6	18,6	22,5	18,1	31,1	24,5	42,1	33,8	-1,9	-5,7	-9,9
WIND	26	5,9	8,2	-0,9	8,0	-48,4	94,5	-47,2	-401,5	23,9	-89,0	710,9

Συσχέτιση ΕΚΕ – ΕΧΑ (3/3)

- Τιμεντοβιομηχανίες → Επιβεβαίωση Η1
- Βιομηχανίες πετρελαιοειδών, φυσικού αερίου και ενέργειας → Επιβεβαίωση Η2

ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΠΙΔΟΣΗ ΕΚΕ	Δείκτης RoA				Δείκτης RoE				Μεταβολή πωλήσεων		
		2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009	2006- 07	2007- 08	2008- 09
ΤΙΤΑΝ	4	16,6	15,9	7,8	6,4	21,4	19,8	14,2	9,9	3,1	2,4	-18
ΑΓΕΤ	6	10,4	10,6	10,1	5,2	13,6	14,2	14,5	7,7	0,2	2,4	-25,8
ITALCEMENTI	17	10,8	9,8	6,1	4,5	19,7	17,9	9,3	6,6	2,5	-3,8	-13,3
ΕΛ.ΠΕ.	5	8,1	9,4	2,2	4,5	15,0	18,9	0,7	9,7	5,1	18,7	-33,3
MOTOR OIL	10	17,3	16,1	10,3	9,8	56,0	56,6	33,1	44,2	2,3	35,3	-28,5
ΔΕΣΦΑ	32		6,0	3,2	3		7,4	3,9	4,9		-23,3	52,7
ΔΕΗ	18	1,3	1,9	-1,2	7,2	1,5	1,9	-6,6	15,3	7,4	13,2	3,3
ENDESA	34	-64,9	-1,4	-2,7		-234,5	-0,7	-1,6			81,6	

Συμπεράσματα (1/4)

- Ανάμεσα στις πέντε καλύτερες επιχειρήσεις δεν βρίσκονται μόνο επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών, όπως οι τράπεζες Πειραιώς και Εμπορική, αλλά και βιομηχανίες, όπως οι επιχειρήσεις Coca-Cola, TITAN και ΕΛ.ΠΕ.
- Οι όμιλοι TITAN και ΕΛ.ΠΕ. αποτελούν βαριές βιομηχανίες και ανήκουν στην καλύτερη πεντάδα της κατάταξης για τη συνολική ΕΚΕ.
- Άξιο προσοχής είναι η πολύ καλή περιβαλλοντική επίδοση του ομίλου TITAN (5^η θέση), αλλά και των ομίλων Italcementi, ΕΛ.ΠΕ. και ΔΕΗ (περιλαμβάνονται στις δέκα πρώτες θέσεις) γιατί πρόκειται για βιομηχανίες που θεωρητικά οι δράσεις τους επιβαρύνουν περισσότερο το περιβάλλον.

Συμπεράσματα (2/4)

- Η Τράπεζα Πειραιώς και ο Όμιλος TITAN ασχολήθηκαν ενεργά και αποδοτικά και με τις τρεις διαστάσεις της ΕΚΕ. Ενώ, η Coca-Cola, η Εμπορική Τράπεζα και ο Όμιλος ΕΛ.ΠΕ. εστίασαν το ενδιαφέρον τους κυρίως σε κοινωνικές δράσεις και θα πρέπει να προσέξουν τις επιδράσεις τους στις άλλες διαστάσεις ΕΚΕ.
- Οι επιχειρήσεις που ακολούθησαν το πρότυπο GRI για την έκδοση του απολογισμού ΕΚΕ είχαν καλύτερη εταιρική κοινωνική επίδοση σε σχέση με εκείνες που στον απολογισμό τους έκαναν απλή περιγραφή των δράσεων ΕΚΕ που πραγματοποίησαν.
- Οι επιχειρήσεις που αξιολόγησαν τον απολογισμό τους από εξωτερικό φορέα και έλαβαν καλή βαθμολογία, είχαν ακόμα καλύτερη εταιρική κοινωνική επίδοση.

Συμπεράσματα (3/4)

- Από τη συγκριτική αξιολόγηση των εταιρικών κοινωνικών επιδόσεων ανά κλάδο, παρατηρείται ότι:
 - Οι επιχειρήσεις του τραπεζικού κλάδου έχουν συγκριτικά καλύτερη συνολική εταιρική κοινωνική επίδοση από τους άλλους εξεταζόμενους κλάδους. Οι τράπεζες Πειραιώς και Εμπορική ξεχωρίζουν.
 - Οι βιομηχανίες που εξετάστηκαν είχαν καλύτερη επίδοση στην ΕΚΕ με εξαίρεση τις βιομηχανίες ενέργειας και φυσικού αερίου σε σχέση με τις επιχειρήσεις του κλάδου τηλεπικοινωνιών. Στον κλάδο τηλεπικοινωνιών εξέχουν οι ΟΤΕ και COSMOTE και στις βιομηχανίες οι ΤΙΤΑΝ, ΕΛ.ΠΕ. και ΑΓΕΤ.

Συμπεράσματα (4/4)

- Από τη συσχέτιση της εκτιμώμενης ΕΚΕ για το 2008 με την χρηματ/κή αποδοτικότητα των επιχειρήσεων, παρατηρήθηκε ότι:
 - Υπάρχει σχέση μεταξύ ΕΚΕ και δεικτών RoA και RoE, αλλά όχι με τη μεταβολή των πωλήσεων.
 - Οι επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών, οι τράπεζες και οι βιομηχανίες ειδών διατροφής, πετρελαιοειδών, φυσικού αερίου και ενέργειας αποκτούν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι των άλλων επιχειρήσεων του κλάδου τους, καθώς παρατηρήθηκε αύξηση της κερδοφορίας τους μετά το 2008. Επιβεβαίωση της υπόθεσης 2 για το 50% των περιπτώσεων.
 - Οι επιχειρήσεις των κλάδων των κατασκευών και των τηλεπικοινωνιών, οι τσιμεντοβιομηχανίες, οι μεταλλουργικές και οι άλλες βιομηχανίες που είχαν υψηλή κερδοφορία πριν το 2008 είναι σε πλεονεκτική θέση και επιλέγουν να διαχειριστούν την ΕΚΕ επειδή έχουν αρκετούς πόρους. Επιβεβαίωση της υπόθεσης 1 για το 50% των περιπτώσεων.

Προτάσεις

- Καταγραφή των απαραίτητων στοιχείων σε βάσεις δεδομένων.
- Ενίσχυση της εφαρμογής των διαθέσιμων προτύπων
- Εκτίμηση της επίδοσης ΕΚΕ:
 - Χρήση ενός ολοκληρωμένου συνόλου δεικτών ΕΚΕ
 - Κλαδικές αναλύσεις
 - Παρατήρηση αξιολόγηση διαχρονικών τάσεων
 - Διαχωρισμός μεταξύ δυνατών και αδύνατων σημείων των επιχειρήσεων και διαμόρφωση προτάσεων βελτίωσης
- Περαιτέρω διερεύνηση της σχέσης ΕΚΕ-χρηματοοικονομικών επιδόσεων και των παραγόντων που την επηρεάζουν η
 - Χρήση επιπλέον δεικτών (φερεγγυότητας, ρευστότητας)
 - Ανάλυση σε σχέση με τις επιμέρους διαστάσεις της ΕΚΕ

A stylized illustration of a stage. At the top, a screen displays the text 'Ευχαριστώ για την προσοχή σας!' in red. The screen is flanked by blue curtains. Below the screen is a white stage with a blue border. In the foreground, a blue audience is depicted with black outlines for heads and shoulders.

Ευχαριστώ για την
προσοχή σας!

Αθήνα, 19 Απριλίου 2012